Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2015–2016

22 112 Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 2028 BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 november 2015

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij twee fiches, die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC).

Fiche 1: Mededeling De nieuwe handelsstrategie «Handel voor iedereen»
Fiche 2: Mededeling De eengemaakte markt verbeteren (Kamerstuk 22 112, nr. 2029).

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders

kst-22112-2028
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

Fiche: Mededeling – De nieuwe handelsstrategie «Handel voor iedereen»

1. Algemene gegevens

a) *Titel voorstel*
Mededeling van de Commissie aan het Europees parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's – Handel voor iedereen: Naar een meer verantwoord handels- en investeringsbeleid
b) *Datum ontvangst Commissiedocument*
14 oktober 2015
c) *Nr. Commissiedocument*
COM(2015) 497
d) *EUR-Lex*
http://eur-lex.Europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1445600034632&uri=CELEX:52015DC0497
e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board*
Niet opgesteld
f) *Behandelingstraject Raad*
Raad Buitenlandse Zaken/Handel
g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*
Ministerie van Buitenlandse Zaken

2. Essentie voorstel

De Commissie benadrukt in haar strategie het belang van handel voor economische groei; het EU-handelsbeleid moet de positie van de EU in mondiale waardeketens versterken. De Commissie legt grote nadruk op transparantie. De Commissie wil de EU-onderhandelingsteksten zo snel mogelijk online zetten, net zoals nu bij het Transatlantic Trade & Investment Partnership (TTIP) reeds gebeurt, en de teksten van de akkoorden direct publiceren na afronding van een akkoord. Ook gaat de Commissie de Raad verzoeken om alle onderhandelingsrichtsnoeren voor handelsverdragen onmiddellijk bekend te maken na de vaststelling ervan. Daarnaast bevestigt de Commissie nogmaals dat lidstaten eigen beleidsruimte blijven houden. Handelsakkoorden zullen niet leiden tot een verlaging van standaarden op het gebied van consumentenbescherming, milieu of arbeidsvoorwaarden. Het hervormen van het bestaande investeringsregime wordt gezien als een belangrijke prioriteit. De Commissie besteedt in deze strategie daarnaast veel aandacht aan de rol van het mkb bij internationale handel, het belang en de positie van ontwikkelingslanden en heeft expliciete ambities op het terrein van handel en duurzaamheid.

Wat betreft het multilaterale handelssysteem, neemt de Commissie stelling in de discussie over hoe de Wereldhandelsorganisatie (WTO) in de toekomst zijn slagkracht kan vergroten, onder meer door het afsluiten van plurilaterale verdragen te promoten.

Daarnaast is er een offensieve bilaterale handelspolitieke agenda. Hierbij wordt ingezet op investeringsverdragen met Hong Kong en Taiwan en het updaten van de bestaande handelsakkoorden met Chili en Mexico. Daarnaast wil de Commissie graag de *Deep and Comprehensive* handelsverdragen met Marokko en Tunesië afronden en de onderhandelingen starten met Jordanië. Ook gaat de Commissie een onderhandelingsmandaat vragen voor het moderniseren van de douane-unie met Turkije. De EU zal met Afrikaanse partners steun blijven verlenen aan regionale integratie en gerichte capaciteitsopbouw aanbieden, onder meer via «Hulp voor handel». De huidige economische partnerschaps-

overeenkomsten (EPA's) worden geleidelijk uitgebreid van goederen naar diensten en investeringen.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Handel als middel voor economische groei is voor Nederland van essentieel belang. Nederland verdient een groot deel van haar nationale inkomen door export. Handel zorgt voor werkgelegenheid: 33% van het Nederlands inkomen komt uit het buitenland en 44% van de werknemers werkt bij exporterende bedrijven.[1] Nederland streeft naar een vrij, eerlijk en internationaal handels- en investeringssysteem dat gebaseerd is op regels die intergouvernementeel zijn overeengekomen. Het doel is een versterkt multilateraal systeem. Nederland verwelkomt daarbij bilaterale of plurilaterale handelsakkoorden als mogelijkheid om op specifieke deelonderwerpen sneller en verder te gaan dan multilateraal op dat moment mogelijk is. Duurzaamheid en het belang van ontwikkelingslanden zijn voor Nederland belangrijke aandachtspunten, evenals coherentie tussen intern en extern EU-beleid.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Effectiviteit

De Commissie wil een doeltreffender beleid. De Commissie zet daarbij onder andere in op het bevorderen van handel in diensten, vergemakkelijken van digitale handel, vergroten van de mobiliteit van beroepsbeoefenaren en synergie in de aanpak van migratiekwesties, in het bijzonder terugkeer. Daarnaast gaat het voorstel onder meer over afschaffen van niet-tarifaire belemmeringen met inachtneming van EU-standaarden. De Commissie zet in op een efficiënter douanebeheer en aandacht voor de mogelijke negatieve effecten van een handelsakkoord op bijvoorbeeld de werkgelegenheid. In dat kader zal de Europese Commissie een evaluatie maken van het Europees Globaliseringsfonds. Verder ondersteunt de Commissie innovatieve en hoogwaardige producten door middel van bescherming van het gehele spectrum van intellectuele-eigendomsrechten. In elk handelsverdrag wordt een hoofdstuk over energie en grondstoffen voorgesteld. Betere implementatie van bestaande handelsverdragen wordt benadrukt. Daarnaast moet betere toegang tot medicijnen in minder ontwikkelde landen door middel van een permanente vergunning gewaarborgd blijven onder de WTO regels.

Nederland steunt deze inzet en vindt dat er niet alleen afspraken gemaakt moeten worden over de handel in producten, maar ook in diensten, kennis en investeringen. Nederland vindt het belangrijk om actief bij te dragen aan het debat dat in multilaterale organisaties daarover plaatsvindt. Ook verwelkomt Nederland de inzet van de Commissie om te komen tot een betere synergie tussen het handelsbeleid, het EU-beleid inzake terugkeer en de samenwerking met derde landen inzake migratie en vluchtelingen.[2] Tevens verwelkomt Nederland de inzet van de Commissie voor toegang tot medicijnen en vindt het dat de EU in onderhandelingen over handelsverdragen de flexibiliteiten in het TRIPS verdrag ten behoeve van de volksgezondheid moet beschermen.[3]

---

[1] Brochure – «Infographic Nederland Handelsland» (Ministerie van Economische Zaken, 2012)
[2] Kamerbrief «Europese asielproblematiek» (Kamerstuk 19 637, nr. 2030, 8 september 2015)
[3] Kamerbrief «Intellectueel eigendom en ontwikkelingslanden» (Kamerstuk 32 605, nr. 147, 8 juli 2014)

Transparantie

De Commissie heeft op het gebied van transparantie goed geluisterd naar de lidstaten, inclusief Nederland. Nederland is voorstander van meer transparantie in de onderhandelingen over handelsverdragen en bij handelsdefensieve onderzoeken. Het Nederlandse kabinet bepleit het belang van transparantie steeds in de Raad. Daarbij is het wel essentieel dat bij besluiten over openbaarmaking van onderhandelingsdocumenten, de afweging wordt gemaakt tussen transparantie en de onderhandelingspositie van de EU ten opzichte van de onderhandelingspartner. Hierbij is Nederland voorstander van een *case-by-case* benadering.

Het vergroten van de transparantie in handelsdefensieve onderzoeken sluit aan op de roep van het bedrijfsleven en hun vraag naar inzage in de onderbouwing van handelsdefensieve maatregelen.

Waarden

De Commissie benadrukt dat lidstaten eigen beleidsruimte blijven houden en dat handelsakkoorden niet zullen leiden tot een verlaging van standaarden op het gebied van consumentenbescherming, milieu en arbeidsvoorwaarden. Een wijziging in het beschermingsniveau in verband met een handelsakkoord kan volgens de Commissie alleen maar een bijstelling naar boven zijn.

De Commissie zet in op innovatieve hoofdstukken over duurzame ontwikkeling in handelsakkoorden en betere implementatie van afspraken in deze hoofdstukken. Tevens zet de Commissie in op betere coherentie met beleidsterreinen waarop handel van invloed kan zijn zoals mensenrechten en sociale- en milieustandaarden. Ook moet er meer coherentie komen tussen handelsbeleid en ontwikkelingssamenwerking en wil de Commissie anti-corruptie clausules opnemen in handelsakkoorden, te beginnen bij TTIP.

De Commissie zal zich inzetten voor de hervorming van het bestaande investeringsregime, waaronder omvorming van de oude geschillenbeslechting tussen investeerders en staten tot een Investment Court-systeem (ICS). Daarbij zal het tegelijkertijd samen met partners consensus nastreven over een volwaardig permanent internationaal Hof voor investeringen. Ook steunt de Commissie het opnemen van investeringsregels in de WTO.

Het Nederlandse kabinet vraagt consequent aandacht voor de effecten van handel op mensenrechten en duurzame ontwikkeling en het handhaven van het niveau van standaarden. Nederland is positief over de voorgestelde verdergaande inzet waarbij de agenda voor hulp en handel meer integraal wordt benaderd en er meer samenwerking wordt gezocht met betrokken stakeholders om afspraken beter te implementeren. Nederland merkt hier wel bij op dat de ambities van de Commissie op dit vlak omgezet moeten worden in concrete acties en vraagt zich af of er hiervoor voldoende capaciteit is bij de Commissie. Bij handelsakkoorden is de Nederlandse inzet dat er niet ingeboet wordt op EU-normen. Tevens wil Nederland beleidsvrijheid blijven behouden om wetgeving op te stellen op het gebied van veiligheid en bescherming van mens, dier, plant en milieu. Nederland steunt het idee voor hervorming van bestaande investeringsregels en heeft zich sterk gemaakt voor deze nieuwe aanpak.

Handelsbesprekingen

Het multilaterale handelssysteem blijft de hoeksteen van het EU handelsbeleid. De Commissie stelt dat er een discussie nodig is over hoe de rol van de WTO als aanjager van liberalisering en bescherming van handelsregels ingevuld moet worden. De Commissie stelt dat de verhouding tussen de bijdrage die individuele WTO-leden leveren aan het multilaterale handelssysteem en de voordelen die ze ervan hebben, uit balans is. Hier wordt door de Commissie voor de langere termijn naar gekeken. De Commissie zal op korte termijn actief aandringen op de afronding van de Doha-ronde.

De Commissie besteedt veel aandacht aan het belang en de positie van ontwikkelingslanden en zet in op zowel sterkere coherentie als betere monitoring van beleid. Het stelt daarbij dat het handels- en investeringsbeleid van de EU initiatieven van maatschappelijk verantwoord ondernemen moet versterken.

Nederland verwelkomt de bijdrage van de Commissie aan de post-Doha-discussie en het zoeken naar acceptabele voorstellen voor het classificeren van WTO-leden die recht doet aan de realiteit van nu. Het kabinet zet zich actief in voor inclusieve economische groei in ontwikkelingslanden door onder andere te pleiten voor een duurzaamheidshoofdstuk in toekomstige handelsakkoorden en betere implementatie van het duurzaamheidshoofdstuk in bestaande handelsakkoorden. Nederland hecht veel belang aan goede monitoring van de mogelijke effecten van de EPA's en zal ook tijdens het komende voorzitterschap van de EU de kansen benutten om hierop stappen vooruit te maken.[4]

c) Eerste inschatting van krachtenveld

De strategie is over het algemeen positief ontvangen door het Europees parlement. In de Raad tonen de lidstaten zich grotendeels tevreden met de nieuwe strategie, die de juiste thema's aanspreekt en op bilateraal en multilateraal vlak een ambitieuze agenda uiteen zet. Ook de nadruk op duurzame ontwikkeling, het mkb en transparantie wordt door vrijwel alle lidstaten omarmd. De lidstaten zijn lovend over de WTO passages in de strategie en delen in grote lijnen de prioriteiten die door de Commissie zijn gesteld. Kritiek komt van enkele Oost- en Zuid-Europese lidstaten die meer aandacht voor de industrie hadden willen zien. De Raad streeft naar het aannemen van Raadsconclusies op hoofdlijnen onder het Luxemburgs voorzitterschap.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten

a) Bevoegdheid

De mededeling betreft de gemeenschappelijke handelspolitiek, wat een exclusieve bevoegdheid is van de Unie (artikel 3, lid 1 onder e EU-werkingsverdrag).

b) Subsidiariteit

Niet van toepassing, gegeven de exclusieve bevoegdheid van de EU ten aanzien van deze mededeling.

[4] Kamerbrief «Coherentiemonitor 2015» (Kamerstuk 33 625, nr. 164, 4 mei 2015)

c) Proportionaliteit

Het kabinet heeft een positieve grondhouding ten aanzien van de proportionaliteit. De voorgestelde acties staan in de juiste verhouding tot het nagestreefde doel. De Nederlandse inzet binnen de EU op het gebied van handel en investeringen komt grotendeels overeen met de ambities die de Commissie nastreeft.

d) Financiële gevolgen

Er is geen sprake van directe financiële consequenties. Voor zover er toch financiële consequenties zouden zijn, is Nederland van mening dat eventueel benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2014–2020 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Eventuele budgettaire gevolgen voor Nederland worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten

De in de mededeling vervatte initiatieven betreffen alleen initiatieven op EU-niveau. Het wordt niet verwacht dat deze voor Nederland leiden tot extra regeldruk of tot een verhoging van de administratieve lasten.